

الحمد الله رب العالمین والصلاة والسلام علی اشرف الانبیآ و المرسلین سیدنا محمد وعلی آله واصحابه اجمعین.

به نام مزین کننده زمین و آسمان و بر پا دارنده جهان طبیعت که توان آموخت و آموختاندن را در وجود ما وضع نمود، از کتم عدم به صحرای وجود آورد. و درود بی پایان بر روان پاک بزرگترین معلم و شخصیت بشریت حضرت محمد مصطفی(ص).

آگاهی از اوضاع و احوال شهر ها و آبادی ها در گذشت و تاریخ شهر های که سالیان دراز در مقابل تند باد ها حوادث مقاومت کرده اند. و اکنون نیز پایدار هستند، موضوع دانش شیرین را تشکیل می دهد. که جغرافیائی تاریخی (کشور) نامیده می شود. پیداست هر کشوری که گذشته ای طولانی دارد. جغرافیایی تاریخی آن معتبر است. و دامنه تحقیق در آن هر چی فراختر تحقیق در جغرافیائی تاریخی بیشتر از دو راه انجام می گیرد: نخست از راه های مطالعه و معلومات در کتاب های جغرافیائی قدیم و دیگر از طریق کاوش های باستان شناسی، معلوم است هر کتاب جغرافیائی که در عصر نوشته شده،

مبئین از اوضاع جغرافیائی همان دوره نگارش یافته جغرافیائی تاریخی همان ناحیه را میتوان تنظیم کرد.

از سال ها به این سو به این فکر بودم، که انسان ها چطور به تاریخ شناسی علاقه گرفته و چگونه به آن دست یافتند. تا که در فکر افتیدم برایم روشن شد. توانستم درک کنم که پیشرفت و افزودن به دست آورد تخنیکی برای غلبه دشوار های زندگی نا سازگاری های محیط از جمله کلی ترین سوق دهنده است. که انسان های هوشمند از ابتداء آن را دنبال کرده اند. بدین اساس تصمیم گرفتم که کتابی را باید در این زمینه. علاقه که در این موضوع داشتم به رشته تحریر در آورم که خوشبختانه موفق به انجام آن شدم.

در این کتاب هم سعی گردیده است. تا اطلاعات و معلومات جمع آوری گردد. که در کتاب جغرافیه نویسان قرار گرفته و در لابلای سفر نامه ها و تواریخ راجع به ولسوالی (زاری و امرخ) درج شود. مراد اصل از این کتاب تاریخی نخست شناخت بخشی از مرز ها، کوه ها، جنگلات، چشمه ها، دریا ها، زراعت ولسوالی است. تا پا فراتر تهی هم و جای را فرو نگذاریم دیگر آنکه همسایه گان خود را بشناسیم. در این کتاب همه این موضوعات ذکر گردیدۀ است.

وآخر دعوانا الحمدلله رب العالمین

استاد گل جان"هدفمند امرخی"

نگاه به تاریخچه (زاری و امرخ)

در قدم نخست باید در باره قدامت کشور اسلامی و ولایت خود معلومات داشته باشیم. چرا که زاد گاه مایان است.

افغانستان

افغانستان یک کشوری باستانی است. به محتوای گفتار بزرگان و اسناد تاریخی و قدامت جغرافیائی تاریخی، نام و نشان و دیگر خصوصیات حیاتی مردمان منسوب به دولت باستانی افغانستان خیلی طولانی و قدیمی است و تقریباً از پنج هزار سال قبل از میلاد هم بشتر به عمق زمان تاریخی پیش میرود.

افغانستان در مرور قرون به سه نام بزرگ ومعروف تاریخی یاد شده است که گاهی یک حصه و زمانی قسمت دیگر خطه امروزی شامل آن بوده است، قدیم ترین نام این سر زمین آریانا بوده و این نام یکی از قبایل هند و اروپائی که خود را نسبت به مردم همجوار شریف، بادار صاحب اختیار و واجد شرایط صفات حسنه می پند داشتند گرفته شده است آریائی آن عصر به مرور

گذشت زمان مراحل تکامل حیات را پیموده ابتداء به زندگی قبیله وی، شبانی، بادیه نشینی، و بعد به طرز حیات مقیمی و شهری آشنائی پیدا کرده اند. و پس از اسقرار کشاورزی را شیوه خود قرار دادند، این قبیله برای اولین بار در تاریخ به تشکیل دولت پرداخته و شهر های بنا کرده اند. از جمله شهر های مشهوری شان (بلخ بخدی) بود که پادشاهان آریائی بر فراز برج های بلند پایه آن بیرق هائی را که سمبول قوت، قدرت و افتخارشان به شمار می رفت به اهتزاز در آوردند. مورخان و جغرافیه دانان مشهور شان از جمله آراستیستن (192 ق م) سترابون (قرن 3 ق م) هردوت (قرن 5 ق م) و بار تولد مشرق شوروی (1869-1930 م) نام آریانا را در آثار خود به کار برده اند. مورخآن و جغرافیه دانان حدود و موقیعت جغرافیائی آریانا را چنین وانمود کرده اند: از سمت شرق دریای اندوس، از سمت غرب خطی که از گوشه شرق دریاچه خذر شروع و از غرب بلوچستان فعلی گذشته به اوقیانوس هند منتهی میگردد. از جانب شمال سیر دریا و از جانب بحر هند سرزمین آریانا را احتوا می کند. اسم آریانا که از زمان اسقرار آرین ها در باختر بر این سرزمین گذاشته شده بود تا دیر زمان باقی نماند و جای خود را به اسمی جدید یعنی خراسان تبدیل کرد.

نام خراسان که از زمان یفتلی ها به بعد بر این سر زمین گذاشته شد در هر عصر و زمان نظر به سیاست و قدرت های سلاطین و حکمرانان این سامان متغیر بوده گاهی چند شهر محدود را احتوا میکرد و زمانی ساحه وسیع را در بر میگرفت جغرافیه دانان اسلام چون ابوالفدا و ابن خرداد در این باره معلوماتی عرضه کرده اند. به صورت عموم ولایات چهارگانه بلخ ، نیشاپور، مرو هرات، همواره شامل سرزمین خراسان بوده است. همان طوریکه خراسان بتدریج از یک نام محلی داخل حیطه جغرافیائی مملکت اریانا عمومیت پیدا کرده اند. بلاخره به مملکت بزرگ خراسان معروف گردیده افغانستان نیز از یک نام محلی یکی از قبایل خراسان زمین که بیشتر به مناطق پکتیکا، درنگیانا، اراکوزیا و گدروسیا سکونت داشتند بنام افغانستان که همان وسعت سر زمین آریانا را در بر داشت عرض وجود کرد در اثر اقدام اعلحضرت احمدشاه ابدالی بود که آریانا کهن یا خراسان عصر اسلامی بلاخره بنام نوین خویش یعنی افغانستان در چوکات جغرافیائی سیاسی آسیای مرکزی عرض اندام کرد.

ولایت بلخ

بـلـــــخ بـاخــتـر

باختر:(باختریان یا باکتریا یا بلخ) به این اسم سرزمین باستانی وسیعی را می‌نامیدند که شامل قسمت‌های وسیعی از مناطق شرقی ایران باستان را دربر می‌گرفت. باختر از شمال با سرزمین سُغد و دریا آمو و از مشرق با چین و از جنوب با هندوستان و رشته‌کوه هندوکش محدود بوده‌است. پایتخت آن شهر باختر (باکترا) بوده که اکنون بلخ می‌گویند.

پیشینه نام بـلـــــخ

در ادبیات سانسکریت به شکل (بالهیکه) آمده است اصل و ریشه این کلمه (بهلی یا با باهلی) است. در اوستا به نام بخدی آمده که با صفت (بخدیم سریرام اردو درفشام) که به معنی (بلخ زیبا و دارای پرچم های بلند) است آمده و جزء سرزمین‌های اهورامزدا آفریده است. در پارسی پهلوی بامیک صفت آن است. که به معنی درخشان و باشکوه و زیبا و روشن آمده و بنابر عقیده پرفسور دارمستتردرزند اوستا ریشه این کلمه (بامیه) است که به معنی درخشان است. بختری در اوستا (بخگی) است و این واژه در

پارسی میانه بخل و در پارسی دری بلخ شده و در پارس قدیم در زمان هخامنشیان در سنگ‌نبشته بیستون داریوش بزرگ (بختریش و بختریا) آمده و در ایلامی (بکه شی اش و یا بکتوری ایش) خوانده شده و نیز در زبان آکادی که آنهم بصورت خط میخی است بصورت (باهاتر) آمده و در یونانی بکترا آمده است و از آن بکتریا ساخته شده است. در زبان چینی بلخ را (باهی هی) و بنابرگفته هیوان تسنگ زائر چینی که درسال 629 میلادی که به بلخ آمده بود (پوهو) نامیده شده است و در تاریخ هان وی بصورت کشور (تاهیا) آمده است البته بیشتر این نام به بدخشان گفته می شد. یونانیان بلخ را به صفت (پیلوتیمی تیوس یا پولی تیمی تیوس) می نامیدند که به معنای گرانبهاترین است. یعنی گوهر ایران. در نوشته های موسی خورنی مورخ ارمنی که در قرن پنج-شش میلادی می زیسته از بلخ با نام (باهلی) یاد شده است. در کتاب وندیداد در فرگرد اول آمده است: کشورهای آریائی واقع درشمال و مشرق ایران باستان یا ائیریَنَم وَئجَه: سغد، مرو، بخدی و...است و در قسمت هفتم میگوید: چهارمین کشور با نزهت که من اهورامزدا آفریدم بلخ زیبا با درفش های برافراشته است.

تاریخچه

باختر در دوره داریوش یکم هخامنشی یکی از ساتراپی‌های هخامنشیان بود.

در تاریخ باستان، بلهیکا یا باختر را همان "بخدی" اوستا می دانند که با استناد به اقوال محققین، این شهر باستانی کانون رهایش و مدنیت شاخهٔ هندواروپایی است که در فلات ایران و هند بسط و توسعه یافت و در عصر ودائی ها، آریاییان از شمال به جنوب سلسله کوه های هندوکش پراکنده شدند.

باختر مرکز و آغازگر زبان اوستایی و دین زرتشتی بود. بیشتر خاورشناسان زادگاه زردتشت را باختر (بخدی) می دانند.

در اوستا با کلمات ساده، از زندگی بدون تکلف و آرایش یما (جمشید) پادشاه سخن رانده شده است. نام پادشاهان آریایی که بنیان گذار برابری، حکمروایی و اداره بودند به پیشدادیان باختر نیز معروف است. در سرودهای ودائی از "یاما" که در اوستا "یما" است، نام برده اند.

پادشاهان قدیم بلخ عبارت بودند از پیشدادیان، کیانیان، اسپه ها که پسانها در شاهنامه فردوسی و روایات مؤرخان نیز از

آنها یاد شده است. آریایی ها که به باختریان ثروتمند نیز شهرت داشتند، در اوایل هجوم و حملات قبیله های بدوی آسیای مرکزی قرار گرفتند. زمانیکه مادها و سپس هخامنشی ها، دولت های خود را در هگمتانه و پارس شکل دادند و اداره آنان نظم گرفت، میان سالهای ۵۴۰ و ۵۴۵ قبل از میلاد متوجه باختریان گردیدند و برای تسخیر این سرزمین ثروتمند لشکرکشی ها کردند. سپس مناطق کرمانیا، پارت، باختر، هریوا، ستاگیدیا (افغانستان مرکزی) و درنگیانا در تصرف هخامنشی ها درآمد. بعد از کورش، داریوش از جمله شاهان مقتدری بود که به مناطق مفتوحه قناعت نکرده و سلسله فتوحات خود را تا دامنه سند ادامه داد. سپس متوجه غرب پارس شد. دراین زمان اداره کنندگان ساتراپی های شرقی خواهان استقلال و تأسیس سلطنت های جداگانه شدند و تحرک استقلال طلبی باعث شد تا مردم، "بسوس" والی باختریان را پادشاه این سرزمین اعلان کنند.

زمانیکه اسکندر مقدونی سلسله هخامنشی ها را در پارس مضمحل نمود، متوجه باختریان شده و در سال ۳۳۰ ق.م. به این سرزمین لشکرگشایی را آغاز کرد. با وجود اینکه حکومت مرکزی در باختریان ازبین رفته بود و مردم در حالت قبیله ایی زندگی می کردند، ولی اسکندر به مقاومت شدید مردم هریوا و باختر برخورد.

باختر بعد از مرگ اسکندر مقدونی، جزء قلمرو سلوکیان درآمد. ادارهٔ آن بدست والیان یونانی اداره می شد.

زبان مردم باختر از تأثیرات نفوذی یونانیان نیز متأثر گردیده و از قرن سوم ق.م.، رسم الخط یونانی با زبان پراکریت و رسم الخط خروشتی یکجا بکار می رفت و مورد استفاده قرار می گرفت. همچنان خط پارتی که انکشاف یافته خط آرامی است در عهد سلسله کوشانی ها و نفوذ ساسانی ها در بخش های از باختر مرسوم گردید.

در میانه‌های سده سوم ق.م. دولت موریای هند در گسترش دین بودایی در باختر سعی نمود. دولت یونانی باختری از این نفوذ دینی جلوگیری نکرد و می خواست خود را در ثروت هند شریک سازد. از این رو دین بودایی جای دین زردتشتی راگرفت.

کوشانی ها با تشکیل دولتی مستقل، تمدنی جدید را در تاریخ باختر رقم زدند. کانیشکا مقتدرترین پادشاه کوشانی در ۱۲۰ میلادی پایتختش را از باختر به بگرام و کاپیسا انتقال داد. این سلسله تا ۲۲۰ میلادی دوام نمود که گرایش خاص در سیطره هند داشتند. یکی از قویترین حکومات محلی کوشانی ها، دولت کابلستان بود که از کاپیسا در جنوب هندوکش تا سواحل سند تسلط داشت.

زبان پادشاهان کوشانی ختنی و تخاری بود که این دو زبان از هم تفاوت کلی داشتند. اما زبان خروشتی در باختر از تاریخ (پنجم ق م) تا آغاز قرن ششم میلادی، به مدت ده قرن رایج بود. ساحه زبان های ایرانی شرقی از آسیای میانه تا جنوب سند و در غرب از کرمان تا سیستان وسعت داشت. آثاری از آن دوره ها نیز در مناطق مذکور وجود دارد.

از سال ۲۲۰ تا ۴۲۵ میلادی، باختر در تشنجات و حملات سه جانبه قرار داشت. ساسانی ها شمال غرب باختر را در دست گرفتند، سلسله کیداری ها که مرکز آن کاپیسا بود موجودیت خود را در جنوب حفظ نموده و با ساسانی ها در جنگ بودند. کیداری ها با دولت گپتاهای هندی دوستی و مراودت داشتند.

در سال (۴۲۵ م) هپتالیان در شمال باختر دولتی را تأسیس کردند که مرکز این دولت تخارستان بود. این دولت با قدرتی که داشت، توانست بهرام گور را در مرو و یزدگرد ساسانی را در مرغاب شکست دهد. بعد از شکست ساسانیان، دولت کیداری هم در باختر سقوط داده شد.

اولین حمله تازیان مسلمان به باختر در سال (۶۵۲ م) (۳۲ ه ق) بسرکردگی احنف بن قیس بود. در سال (۴۳ ه ق) دوباره بتصرف مسلمانان درآمد ولی در زمان قتیبهٔبن مسلم

(متوفی بسال ۹۶ ه ق) بود که کاملاً مغلوب آنان شد. در دوره اعراب، یعنی در قرون وسطی، باختر (بلخ) همراه با هرات، نیشابور و مرو یکی از چهار قسمت (چهار ربع) خراسان بود.

ایت بلخ

شهربلخکه به ام البلاد شهرت دارد البته رونق بلخ همان اثارباستانی است که میتوان از بالا حصار. برج عیاران. گنبدخوجه پارسایی ولی وعلمای بزرگ مانند مولانا جلاالدین بلخی. ابوعلی سینابلخی ورابعه بلخی ازهمین جا برخاسته پابه عرصه وجود نهاده اند.

حدود اربعه ومساحت

ولایت بلخ ازشرق با سمنگان و از غرب با جوزجان واز شمال باازبکستان واز جنوب. با ولایت سرپل درارتباط است. و مساحت این ولایت12800kmودر حدود364100 نفرنفوس دارد . واز کابل 483km فاصله دارد. دارائی 16 ولسوالی می باشد.

1- مزارشریف 2 – نهر والی شاهی 3 – بلخ 4 – چمتال 5 – دولت آباد 6– شورتپه 7– چاربولک 8– شولگر 9– چار کنت

10–دهدادی 11 – مارمول 12 – کشنده 13 – کلدار14 –
خلم 15 – چاه الی 16- زاری و امرخ

مرقد مطهر حضرت علی (رض) در آنجاست که در عصرسلطان حسین بایقره بنا شده بود شهر مزارشریف در زمان امیرشیرعلی خان مدت زمانی به حیث پایتخت بود وطرف غرب شهر مزارشریف سلسله کوه کوچک بنام البرز. واز طرف جنوب آن کوه کوچک دیگربه رسم شادبان مسمی است.

تاریخچه زاری و امرخ

این ولسوالی در جنوب خاوری میانه قرار داشته و فعلاً مربوط کشوری افغانستان میباشد. در جنوب شهرمزارشریف موقعیت دارد. این ولسوالی آخیراً در پهلوی واحد های اداری ولایت بلخ تشکیل گردیده که مساحت کلی آن 846 کیلومتر مربع بوده. تقریباً بیشتر از 917.894 کیلومتر از سطع بحر ارتفاع داشته و در سال 1397 خورشیدی دارائی 95900 هزار نفوس میباشد. ولسوالی زاری و امرخ قبلاً از مربوطات ولسوالی کشنده بود و این ولسوالی متزکره علاوه بر مناطق کوهی زمین های زراعتی نیزدارد. ارتفاع اراضی آن از 1256 متر در شمال شروع ،

3465 متر از سطع بحر در جنوب میرسد. فاصله این ولسوالی از مرکزی ولایت بلخ 120 کیلومتر بوده در طول شرقی 66 درجه و در عرض شمالی 35 درجه واقع است. این ولسوالی به تاریخ (566 میلادی) وقتیکه دولت ترکان غربی بزودی با دولت ساسانی ایران متحد شده، در آن زمان به اسم بوستانک بود که از آبده های تاریخی این ولسوالی دو قریه آن امرخ و عبدالگان میباشد. سابقه امرخ: امرخ از دوره یونانی ها و باختر بین سال های (250- 135 ق م) مبدأ تاریخی دارد. در آن زمان پادشاه یونانی ها هیلوکلکس بود. سابقه عبدالگان: عبدالگان از دوره یفتلی ها بین سال های(425-566 م) مبدأ تاریخی دارد. در آن زمان پادشاه یفتلی ها فتایلیو، مهرپور، و بهممین بود این ولسوالی دارائی کوه های بلند بوده که سر به آسمان کشیده است. در دامنه های این ولسوالی کوه ها زمین های زراعتی گسترده شده است ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این کوه ها و دره ها وجود دارد که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند.

حدود اربعه زاری و امرخ

از طرف شمال ولسوالی کشنده از طرف غرب ولسوالی سنچارک ولایت سرپول از طرف جنوب به قریه باجگاه ولسوالی بلخاب ولایت سرپول و از طرف جنوب شرق به ولسوالی دره یوسف ولایت سمنگان موقعیت دارد.

مساحت: 846 کیلومترمربع

نفوس: 96500 در سال 1397

دین: اسلام

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: تاجیک، هزاره،ازبک،افغان، عرب و بلوچ

اقلیم

این ولسوالی دارائی آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا می باشد.

راه های سبع العبور

بلخاب..............................کشنده

حیوانات

این ولسوالی دارائی حیوانات اهلی و وحشی زیادی میباشد.

حیوانات وحشی مانند: پلنگ، شیر، آهو ، گرگ، روبا، گربه، کفتار وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب، قاطر وغیره...

طیور ها

در این ولسوالی طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز، و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

چشمه ها

این ولسوالی دارائی چشمه های فراوانی صاف، روان، در بهارسرد و در زمستان گرم است میباشد.

کوه ها

دارائی کوه های بلند که سر به آسمان کشیده است میباشد.که تقریبأ به ارتفاع 2000 متری میرسد.

دره ها

دارائی دره های سرسبز و زیبا و جاری از آب های فراوان بوده که از بند امیر و دره بلخاب سرچشمه گرفته و بالای دریاچه کشنده میریزد.

مانند: دره حاجی گل بابا و دره امرخ

قلعه ها

دارائی قلعه های زیاد به نام های مختلف را دارا بوده است.

تپه ها

این ولسوالی دارائی تپه های سرسبز و پخش و بلند میباشد.

مانند: تپه خولیراش در امرخ، تپه حکیم در دره کلمه، تپه بالا و پائین زاری وغیره...

درختان

این ولسوالی دارائی انواع درختان میباشد.

مانند: ارچه، بادام، چهارمغز، پسته، سفیدار، بید، بهی، سیب، آلو، انار، سنجید، زردالو، ناک، انجیر، انواع توت، انواع گل ها، سرو، چنار، انگور وغیره...

معادن

دارائی معادن های زیادی سر پوشیده مانند: نمک، بنزین، گاز، ذغال سنگ و زیورات میباشد. که تا هنوز از این معدن ها استفاده نشده است.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی، لیسه، دارالمعلمین و دارالعلوم میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری، دوکانداری و دام پروری میباشد.

صادرات

میوه جات، غله جات و سبزیجات میباشد.

مانند: جو، گندم، جواری، نخود، ذغیر، شرشم، سیب، آلو، انار، بادام، چهارمغز، پسته، انگور، بهی، زردالو، ناک، انجیر وغیره ...

لباس

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه، چپن وغیره می باشد.

شاعرها

استاد نورالدین امرخی تخصص یافته و تحصیل کرده در کشور روسیه میباشد. که میخوام چند مصره شعر اش را که سروده به عنوان آدرس بنویسم.

در وصف آمرخ

ای امـــرخ زیبـــا   ای دره گـل ها

آشیان شهبـــازان   ای منزل شیرها

بشنو که من گویم   در وصف تو ترانه

در وصف کوه ها و منظره ها

چنگی و بازو دره وارگان بود لــرغه جای پسته خندان بود

مغزار که اصلش بود ملغـزار تا به کوفی و خولیراش لاله زار

در وصف آب و هوا

با غرش و با بـرق خود با ابر تنـدو زرق خود

باران کنم یکسان کنم کوه و چمن را لاله زار

زندگی اشخاص سیاست مدار

در این ولسوالی باستانی

بامی دختر گشتاسب. که آثاراش هنوز هم به اسم کوه بامک در موقعیت امرخ موجود میباشد. جنرال عبدالرشید دوستم معاوین اول ریس جمهور غنی، و استاد عطا محمدنور والی ولایت بلخ و همچنان رهبر حذب جمعیت در کشور، آمیر ذبیع الله شهید، پدر وطن رهبر حذب نجاد ملی و جناب محقیق معاوین رئیس جمهور کرزی هم چنان معاوین رئیس اجرائیه دوکتور عبدالله عبدالله

بزرگان و شخصیت های خود ولسوالی

جنرال امان الله گلیم جم از امرخ، ماسترامام الدین شخصیت کدر تحصیل کرده در کشور روسیه قوماندان ارشد نظامی از منطقه امرخ، وکیل محمد ابراهیم نماینده مردم در شورای ولایتی از بلوچ، جنرال محمد اکرم قوماندان از مرکز زاری، ثمونوال شیخ محمد امیر قوماندان نظامی از امرخ، قوماندان حاجی غیب الله مشهور به حاجی محمد حسن از امرخ، حاجی ارباب غلام حضرت قریدار از امرخ، قوماندان ملامحمد سنگی از بلوچ، قوماندان حاجی محمد اسد از مرکز زاری، شمس قوماندان از امرخ، آمیر صاحب گل خان آمیرنظارت ولسوالی در معارف، استاد جمه گل خان و استاد نورالدین خان استاد تمام کدر های جوانان امرخ، وکیل محمدالله نماینده مردم در پارلمان در دوره ظاهرشاه از بیضأ امرخ، سید علی بابا از بیصأ امرخ، حاجی محمدعلی بای از خازان امرخ، وفائی معاوین امنیت ولایت بلخ و همچنان مشاور ریس اجرائیه کشور از عبدالگان زاری و قوماندان شریعتی از پشت گردنه امرخ

کار کردهای این شخصیت ها

این همه شخصیت های زاری و امرخ می باشد. که رنج و درد زیادی را در دوره جهاد و مقاومت دیده اند اکثری جوانان توانمند خود در این راه از دست داده اند. خصوصاً در دوره شکست قشون شوروی زیاد جوانان و سرمایه های خود را از دست داده رنج و زحمت های بسیاری را متحمل شده اند. این شخصیت ها برای دفاع از وطن تا قطره ای خون جنگیدند.

اما مایان مردم این ولسوالی یک اندازه از دولت مداران ناراضی هستیم. ناراضی مایان در این است که هیچ کدام کمک و همکاری در این زمان فعلی از آن ها ندیده ایم و نه کدام جوان ما را تشویق به علم و دانش کرده از برسیه های تحصیلی که می آید هیچ برای ایشان سهم قایل نیستند. در صورتی که نقطه های استراتیژیکی، نقطه های پیروزی و کامیابی آن ها بوده از این نقطه های استراتیژیکی به این قدرت ها رسیده اند. این مردم غیور مهمان دوست ولسوالی زاری وقتی که آن سر کرده های امروزی در این ولسوالی قرار داشتند. از هیچ نوع کمک و همکاری دریغ نه ورزیده اند. اما از آن جمله از دو شخص آنان کمی سپاس گذاریم که آن

ها یگان دفعه در بیانات خود یادی از این نقطه های استراتیژیکی می کنند. جناب جنرال عبدالرشید دوستم و جناب محقیق گر چند کدام کمک و امتیازی از آن ها را ندیده ایم. باز هم یاد آوری آن ها سپاس دارد.

جوانان کدر و ارشد

آمیر صاحب داکتر نجیب الله حیدری آمیر بخش صحی ولسوالی از امرخ، آمیرصاحب رسولداد یوسفی مدیر لیسه امرخ از امرخ، گلمیر خان آمیر پیژن در قول اردوی 209 شاهین ولایت بلخ از امرخ، داکتر عبدالله امرخی متخصص امراض داخله آمیر نظارت در کلینیک های ولایت سمنگان از امرخ، داکتر عبدالرحمن قانونی رئیس جوانان ولسوالی در ولایت همچنان نظارت برحال معارف ولسوالی از امرخ، عبدالمومن ارشد وکیل مدافع دارالوکاله سبز مقیم ولایت بلخ از امرخ، نثار احمد شمس قوماندان انضباط در قوماندانی مقام ولایت بلخ از امرخ، مولوی شمس الله غریب پرور در جریان تحصیل دوره ماستری در بخش علومی دینی در کشور ایران از امرخ، حیات الله صادیقی معاوین حذب جنبش در ولایت بلخ از مرکز زاری ، داکتر فصل الدین ارشاد مدیر در بخش صحی

وزارت صحت عامه کشور از مرکز زاری، احسان الله صادیقی سکرتر معاوین اول کشور جنرال عبدالرشید دوستم از مرکز زاری، مدیر قاری محمد حسین مدیر حج و اوقاف ولسوالی از مرکز زاری، انجینر نقیب الله از بلوچ، قاری صاحب نظر گل آمیر مکتب در بلوچ، ماستر قاضی حفیظ الله قاسیمی قاضی در محکه ولایت بلخ از امرخ، مدیرمحمد نبی عظیمی و مدیر عبدالوهاب ظریفی مدیر در مرکز زراعت ولایت بلخ از امرخ، داکتر عبدالرشید"حارث" آمیر کلنیک صحی امرخ از امرخ، انجینر احمدخان شیرزاد داکتر در بخش صحی پولس لیوا نظم عامۀ در ولایت بلخ از امرخ، استاد خیرالله از زاری، انجینر زعفر انجینر آب رسانی خود ولسوالی از زاری و استاد فضل الدین زرخانی رئیس دانشگاه امیرشیرعلی نوائی ولایت جوزجان از امرخ و استاد محمدالیاس ترابی استاد دانشگاه در سرپول

قصبات ولسوالی زاری

مرکز زاری، امرخ، دره کلمه، چهک، سروازان، میرزاکمر، بلوچ، عبدالگان، مغزار، الکه، نگاری، خاکباتک، پشت گردنه

1. مرکز زاری

مرکز زاری که خودی ولسوالی میباشد. 120 کیلومتر از مرکز ولایت بلخ فاصله داشته، در طول شرقی 66 درجه و در عرض شمالی 35 درجه واقع است. این ولسوالی از تاریخ (566 میلادی) وقتیکه دولت ترکان غربی بزودی با دولت ساسانی ایران متحد شده بوده، از همان زمان به اسم بوستانک مبدأ تاریخی دارد. که از آبده های تاریخی این ولسوالی دو قریه آن امرخ و عبدالگان میباشد. در دامنه های این ولسوالی کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه های صاف و روان میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: حنفی

مساحت: **100** کیلومترمربع

نفوس: 28000 در سال 1397

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: تاجیک، هزاره،ازبک،افغان، عرب و بلوچ

اقلیم: آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

این ولسوالی دارائی انواع حیوانات اهلی و وحشی میباشد.

حیوانات وحشی مانند: پلنگ، شیر، آهو ، گرگ، روبا، گربه، کفتار وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب ،اسپ، قاطر وغیره...

طیورها

در این ولسوالی طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

چشمه ها

دارائی چشمه های فراوانی صاف، روان، در بهارسرد و در زمستان گرم میباشد.

کوه ها

دارائی کوه های بلند سر به آسمان کشیده به ارتفاع 1500 متری میباشد.

دره ها

دارائی دره های سرسبز و زیبا و جاری از آب های فراوان بوده که از دره بلخاب سرچشمه گرفته و بالای دریاچه کشنده میریزد

قلعه ها

دارائی قلعه های زیاد به نام های مختلف میباشد.

تپه ها

دارائی تپه های زیادی سرسبز پخش و بلند میباشد.

درختان

دارائی انواع درختان میوه ای و غیری میوه ای میباشد.

مانند: ارچه، بادام، چهارمغز،پسته، سفیدار،بید، بهی، سیب وغیره.

معادن

دارائی معادن های زیادی سر پوشیده مانند: نمک، بنزین، گاز، ذغال سنگ و زیورات میباشد که تا هنوز از این معدن ها استفاده نشده است.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، نجاری وغیره.. می باشد.

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی، لیسه ، دارالمعلمین و دارالعلوم

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری، دوکانداری و دام پروری میباشد.

صادرات

میوه جات، غله جات و سبزیجات میباشد.

مانند: جو، گندم، جواری، نخود، بادام، پسته، چهارمغز وغیره...

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

بزرگان و شخصیت های خود مرکز ولسوالی

قوماندان جنرال محمد اکرم، قوماندان حاجی محمد اسد، وکیل رحمت الله خان، آمیر گل بابا، ملع بای

جوانان کدر و ارشد

حیات الله صادیقی معاوین حذب جنبش در ولایت بلخ ، استاد سید طاهر، داکتر فصل الدین ارشاد مدیر در بخش صحی وزارت صحت عامه کشور ، احسان الله صادیقی سکرتر جنرال عبدالرشید دوستم معاوین اول کشور ،مدیر قاری محمد حسین مدیر حج و اوقاف ولسوالی، داکتر احمد رشاد متخصص داخله، استاد خیرالله، داکتر نجیب الله و انجینر زعفر انجیری آب رسانی ولسوالی

2. امرخ

امرخ یکی از قریه های تاریخی ولسوالی زاری میباشد. امرخ موضعی است به فاصله 125 کیلومتر از ولایت بلخ و 5 کیلومتر از مرکزی ولسوالی فاصله داشته. در فاصله 1.5 کیلومتری در جنوب قلعه ناورک واقع به طول البلد شرقی 66 درجه 38 دقیقه 12 ثانیه و عرض البلد شمالی 35 درجه 45 دقیقه 24 ثانیه کاین میباشد. از خودی ولسوالی زاری کرده قدامت بیشتر دارد. که از زمان دولت یونانی ها و باختری ها در بین سال های (135 – 250 ق م) آبده تاریخی را دارا میباشد. در آن زمان هیلوکیلوس پادشاه یونان بود. و در آن زمان ادیان و عقاید زیادی رویکار بود از

آن جمله زردشتی، اناهیتا و بودا می باشد. و به زبان های مختلف حرف می زدند. از قبیل سغدی، پهلوی و یونانی و آخر تر از همه زبان دری است. که در این جا قبل از اسلام وجود داشت بلاخره در قرن هفدهم میلادی در ظهوری دین مقدس اسلام واضیعاً مروج شد. که فعلاً هم نشانه ها و علامه های آن در روی کوه ها و مقبره ها این قریه باستان نوشته اش است. از جمله علامه و نشانه های در کوه بامک که در آن دختری گشتاسب شاه آن زمان به اسم بامی زندگی میکرد. که هنوز هم به همین اسم موجود است. دیگر نشانه و علامه ها در کوه دیگری که به اسم کوه سفیدی میباشد. با لفظ یونانی نوشته شده است. و دیگر نشانه ها مقبره های این قریه به اسم های خواجه احمد عیسوی، خواجه احمد سبزپوش وغیره... که از سابقه داری این قریه میباشد. همچنان چنگیز خان در قرن 13 در این قریه باستان زندگی میکرد. که آثار آن دره به اسم چنگیز می باشد. در آن درۀ اطاق هایش فعلاَ هم موجود است. این نشانه ها شاهد تاریخی این قریه باستانی میباشد. این قریه باستانی چندین نام را در دوره تاریخ به خود اختیار نموده است. این قریه قبل از دوره اسلام آرهن نام داشت که بعد از ظهور دین مقدس اسلام به امام صاحب تبدیل شد. چندین سال دوام نموده و در زمان خلفای راشیدین به اسم همرخ

نام گذاری شد. بعد در زمان سحابه ی سعد ابن ابو وقاص به اسم امرخ نام گذاری شد. و خاتمه نبرد این سحابه عزیزالقدر در همین جا است. این قریه در زمان امان خان مربوط قریه سنچارک ولایت جوزجان بود. و بعد از این دوره در زمان ظاهر شاه مربوط علاقه داری کشنده ولسوالی شولگره شد. بالآخره در زمان دوره مجاهدین زاری به اسم خودش یک ولسوالی مستقیل شده. امرخ مربوط آن شد.

این همه تصویرهای امرخ است

حدود اربعه

از طرف شمال مرکز زاری از طرف جنوب مغزار از طرف شرق عبدالگان و از طرف غرب به ولسوالی سنچارک متصل میباشد.

دین: اسلام

مذهب: حنفی

مساحت: 120 کیلومتر مربع

نفوس: 21000 در سال 1397

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: تاجیک

اقلیم

دارائی آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

راه سبع العبور

بلخاب..............................کشنده

حیوانات

پرورش مال و مواشی در مناطق علفزار و دامنه های سرسبز کوه ها رواج زیاد دارد. اهالی بیشتر مالدار و زراعت پیشه اند. حیوانات اهلی و وحشی این قریه قرار ذیل میباشد.

حیوانات وحشی مانند: پلنگ، شیر، آهو، گرگ، روبا، گربه، کفتار وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو، مرکب، اسپ، قاطر وغیره...

طیور ها

پرورش طیوره های اهلی و وحشی زیاد خوشخوان و زیبا و مشهور وجود دارد.

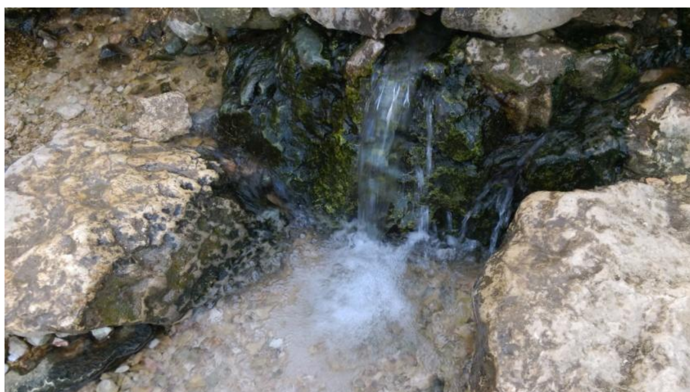
طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز،بودنه، بلبل و غیره

طیور های اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

چشمه ها

دارائی چشمه های فراوانی زیبا صاف، روان،شفاف در بهارسرد و در زمستان گرم را دارا بوده که تقریباً بیشتر از 20 دانه میباشد. که از جمله دو دانه آن در مرکز امرخ است که قدامت تاریخی امرخ را از زمان دوره سحابه بزرگ اسلام سعد ابن ابووقاص نشان میدهد. هر یک را نام می گیرم چشمه خلیفه و چشمه احمدان می باشد.

این هم تصویر از چشمه خلیفه می باشد.

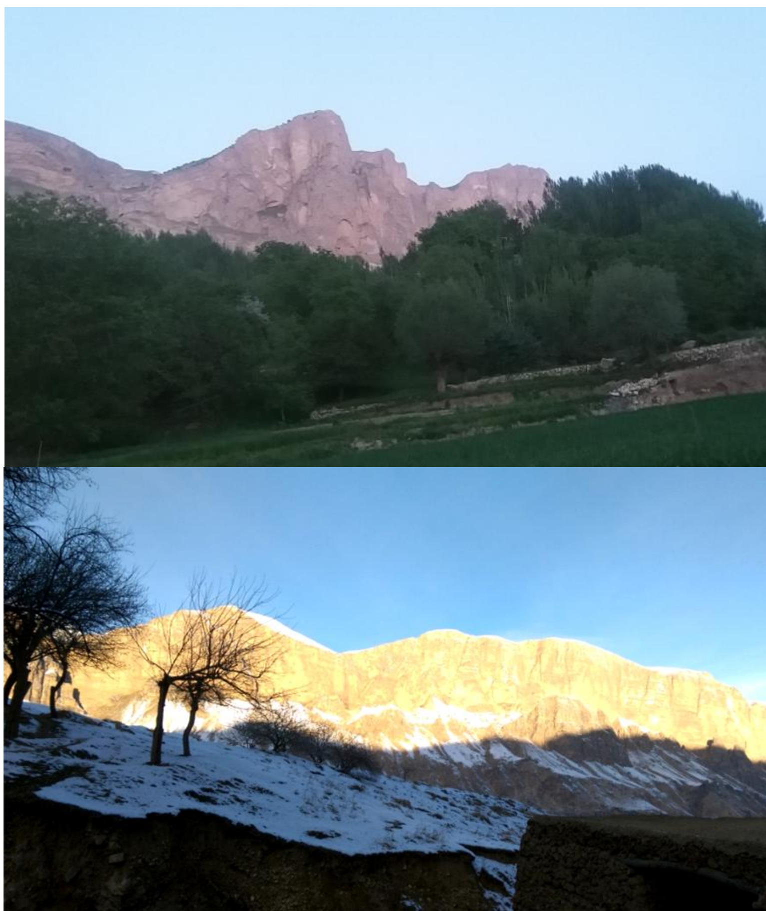

کوه ها

دارائی کوه های بلند سر به آسمان کشیده ای به ارتفاع 2000 متری میرسد را دارد.

مانند: کوه، سفیدی به ارتفاع 2000 متری، کوه یک لنگه به ارتفاع 1200 متری، کوه بامک به ارتفاع 1000 متری و کوه بختگان به ارتفاع 1000 متری

این تصویر دو کوه رخ به رخ امرخ می باشد.

دره ها

دارائی دره های سرسبز و زیبا و جاری از چشمه و آب های روانی فراوان بوده که آب دریائی آن از بندامیردره بلخاب سرچشمه گرفته و بالای دریاچه کشنده میریزد.

قلعه ها

دارائی قلعه های زیادی سابقه دار به نام های مختلف میباشد.

مانند: قلعه کوفی، قلعه ناورک، قلعه کله خان، قلعه مراد، قلعه بابامراد و قلعه آمریت

تپه ها و دشت ها

دارائی تپه های پخش و بلند دشت های سرسبز وزیبا میباشد. از جمله دو دانه آن را نام میگیریم.

مانند: تپه خولیراش در محل بیضأ، تپه صوفه میری در کلعه خان

نباتات

امرخ در مناطق معتدل شمالی واقع است خاک آب و هوای آن برای زراعت و تربیه انواع نباتات موفق بوده دارائی انواع درختان میباشد.

از جنس حبوبات

گندم، جوف جواری، نخود، لوبیا

از جنس حبوبات روغنی

ازرن، شرشم، ذغیر کنجید، خشخاش

ازجنس سبزیجات

پیاز، گشنیز، گندنه وغیره...

از جنس میوه جات

انواع مختلف میوه جات در این قریه پیدا میشود. اهالی برای باغ داری شوق و رغبت زیادی دارند. میوه جات عمده عبارت اند از:

انگور، انار، بادام، سیب، زردالو، بهی، ناک، انجیر، شفتالو، آلوبالو، چهارمغز، پسته، توت و غیره ...

از جنس نباتات طبی

در این ولسوالی انواع نباتات طبی زیاد پیدا میشود. اکثر آن خود روی میباشد. عمده ترین آن ها قرار ذیل اند.

جوانی بادیان، عنب الثعلب(سگ انگور) گل بنفشه، گل ارغوان، بید مشک، نعناع، پودینه، هنگ، زیره، اسپند و چای های دشتی

جنگلات

جنگلات زیاد سرسبز را دارا بوده که یک تعداد اش زمستان هم سرسبز میباشد.

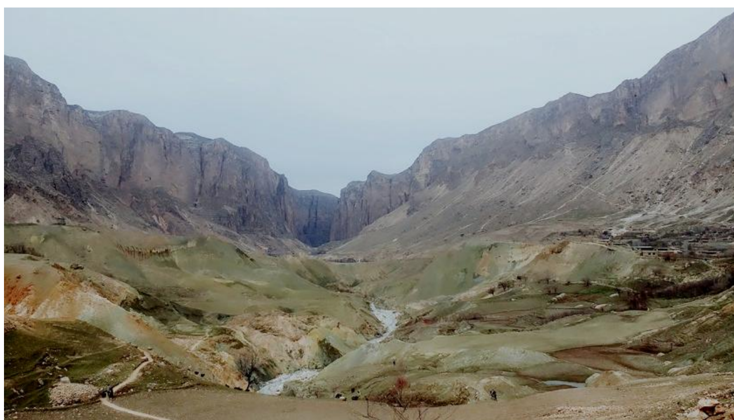
مانند: ارچه، بادام، چهارمغز،پسته، سفیدار،بید، بهی، سیب وغیره.

زمین های زراعتی

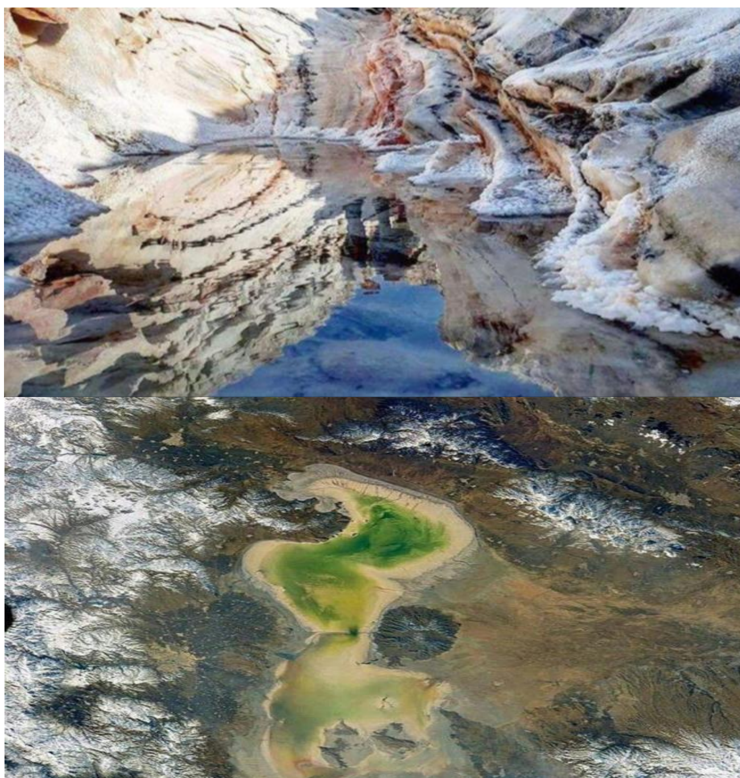
دارائی زمین های زراعتی حاصلخیر للمی و آبی میباشد.

معادن

دارائی معادن های زیادی سر پوشیده مانند: نمک، بنزین، گاز، ذغال سنگ و زیورات میباشد که تا هنوز از این معدن ها استفاده نشده است.

صنایع دستی

از قدیم صنایع پیشه بوده است. و آثار باستان نشان میدهد. که صنعت های این قریه قرار ذیل اند.

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن مردانه و زنانه، چاقو، کارد، چرمگری، نجاری، پوستین، آهنگری، البی سازی، پارچه بافی، سنگتراشی وغیره میباشد.

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی، لیسه، دارالمعلمین و دارالعلوم میباشد. که از جمله مسجد جامع امرخ نشان دهنده تاریخی امرخ از دوره سحابه بزرگ سعد ابن ابووقاص می باشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری، معماری، آهنگری، خیاطی و دوکانداری میباشد.

صادرات

میوه جات، غله جات و سبزیجات میباشد.

صادرات مانند: چهار مغز، بادام، انگور، سیب، چوب سوخت، گیلم، قالین، گندم، زیره، هنگ، کچالو وغیره میباشد.

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

شاعرها

استاد نورالدین امرخی تخصص یافته و تحصیل کرده در کشور روسیه میباشد. که میخوام چند مصره شعر اش را که سروده به عنوان آدرس بنویسم.

در وصف آمرخ

امرخ زیبا

ای امـــــــرخ زیبـــــا ای درۀ گـــل هــــــــــــــا

آشیـــان شهبــــــــازان ای منــــــــــــــزل شیر ها

بشنــو کـــه مــن گـــویم در وصـــف تو تـــــــــرانه

در جهان زیبا و زیبا امرخم کهـــسار و بامی دنیا امـــــرخم

سرزمین شیرو بازان وپلنگ مـــردمانت مـــردی مردها امرخم

جـان فدایت قریه ایران مـــن زادۀ دامـان توست این جـــان من

رفتم وگشتم جهان راکم وبیش باز آوردی آشیـــــــــــــان مــن

تو نشـــــان آریائی کـــــــبیر عهــد باستـــــان را گوائی در مسیر

مرکز امرخ ز سابق تا بـــحال بـــوده ای ایــــران خوب دلـــپزیر

عاشقم من عاشـــق زیبــا ایت بر شــــــکوهٔ و عظمــت آریا ایت

نام تو پاینـــــده و جـاوید باد در جهــــــــــان با مردم و آزادیت

قلعـــه نورک و یا خـــازان تو با جهیـــــــل هایش فزونت افشان تو

دوجهیل درقریه بیضاء دیگر خوش مناظر می کند دامـــــــان تو

قریه مغزارکه اصلش ملغزار تا به کـــــــوفی و خلیراش لاله زار

تپه هاو جلگه ها خوردوکـلان بـامی و مشهـــور خلیراش در شمار

منظرهٔ خوبی دیگربختگان بود چنــــــگی و بـــازو درهٔ وارگان بود

درهٔ کلمه و چهـک للمی نشین لرغه جـــای پسته خنـــــــــدان بود

چنگی زیبا می شود وقتی بهار از درختـــــان و گل از سبــــزه زار

دین آثار قدیمی سنـــــگی اش دورهٔ سنــــگ را نمــــاید آشـــکار

ارچه های خوش نمای سبزپوش هـــــر دل بیننده را آرد به جــــوش

آب دریا چشمه های صــــاف تو بهتر از شربت بود در خورد و نوش

بر سر کوه و درهٔ در چهــار سو بزر و کشتی للمی میگردد نیـــــکو

گنــــدم للمی سرخـــه ای نازنین مـــی کند شـــــرمنده لعل سرخ رو

ای بهاران تو زیبا و قشنـــــگ دشت و دامانت پر از گل رنگ رنگ

بلبل ومرغان خوش الحان هزار هـــــــر طرف آواز می خوانند بچند

استاد نورالدین "امرخی"

ترانه خوش آمدی

در وصف والی ولایت بلخ جناب استاد عطاء محمد نور که در دیدار دیار امرخ باستان آمده بود ترتیب نموده است.

خوش آمدی

فرمانده دلیر مسلمان خوش آمـــدی ای دوست دار حامی قرآن خوش آمدی

پر نور کشت مکتب ما از قدومی تو هم چنین طبیب و درمـــان خوش آمدی

ایزد تو را عمری درازی عطاء کند امـرخ گشت اشک گلستان خوش آمدی

برنا و پیر جمله دعا گوی تو هستند عـاقل تـــرین مظهر انسان خوش آمدی

بر مکتب و کتـــاب معلم نظار باش ای نور چشـم عزت مایان خوش آمدی

استاد نورالدین "امرخی"

در وصف آب و هوا

با غـرش و با برق خود با ابر تنـدو زرق خود

باران کنم یکسان کنم کوه و چمن را لاله زار

استاد نورالدین "امرخی"

زندگی بزرگان و اشخاص سیاست مدار در این قریه

بامی دختر گشتاسب. که آثارآن هنوزهم به اسم کوه بامک در موقعیت امرخ موجود میباشد. جنرال عبدالرشید دوستم معاوین اول ریس جمهور غنی، استاد عطا محمدنور والی ولایت بلخ و همچنان رهبر حذب جمعیت در کشور، آمیر ذبیع الله شهید، پدر وطن رهبر حذب نجاد ملی و جناب محقیق معاوین رئیس جمهور کرزی هم چنان معاوین رئیس اجرائیه دوکتور عبدالله عبدالله

بزرگان و شخصیت های خودی امرخ

جنرال امان الله گلیم جم ، ماسترامام الدین شخصیت کدر تحصیل کرده در کشور روسیه قوماندان ارشد نظامی، ثمونوال شیخ محمد امیر قوماندان نظامی ، قوماندان حاجی غیب الله مشهور به حاجی محمد حسن، حاجی ارباب غلام حضرت قریدار ، شمس قوماندان، آمیر صاحب گل خان آمیرنظارت ولسوالی در معارف، استاد جمه گل خان و استاد نورالدین خان استاد تمام کدر های جوانان امرخ، وکیل محمد الله نماینده مردمی در پارلمان در دوره ظاهرشاه از بیضأ امرخ، سید علی بای از بیضأ امرخ، حاجی محمد علی از خازان امرخ و مفتی صاحب عبدالله از قریه اوتکی امرخ

جوانان کدر و ارشد

آمیر صاحب داکتر نجیب الله حیدری آمیر بخش صحی ولسوالی، آمیر صاحب رسولداد یوسفی مدیر لیسه امرخ، گلمیر خان آمیر پیژن در قول اردوی 209 شاهین ولایت بلخ، داکتر عبدالله امرخی متخصص امراض داخله آمیر نظارت در کلینیک های ولایت سمنگان، داکتر عبدالرحمن قانونی رئیس جوانان ولسوالی در ولایت، عبدالمومن ارشد وکیل مدافع دارالوکاله سبز مقیم ولایت، نثار احمد شمس قوماندان انضباط قوماندانی مقام ولایت بلخ، مولوی شمس الله غریب پرور در جریان تحصیل دوره ماستری در بخش علومی دینی در کشور ایران، ماستر قاضی حفیظ الله قاسیمی قاضی در محکه ولایت بلخ، مدیرمحمد نبی عظیمی و مدیر عبدالوهاب ظریفی مدیرها در مرکز زراعت ولایت بلخ، حفیظ الله احدی جوان کدر تحصیل کرده حقوق و علوم سیاسی، انجینر امرالدین شیرزاد انجینر در دفتر حضرت عمر فاروق، غازی محمد قریدار، داکتر عبدالرشید آمیر کلنیک صحی امرخ، ضیاءالدین کاظمی، خیرمحمد سلطانی، استاد عبدالمجید دولتی، استاد نثاراحمد نثار، استاد نقیب الله عزیزی، استاد رحیم الله عزیزی، استاد گل جان هدفمند یوسفی، مرحوم استاد محمد ظاهر

سروش، استاد فضل الدین زرخانی رئیس دانشگاه امیرشیرعلی نوائی ولایت جوزجان، انجینر نقیب الله محمدی، باباخان حیدری استاد نجیب الله عمری ، قوماندان بسم الله قادری و استاد بسم الله شفائی و استاد محمد الیاس ترابی استاد در دانشگاه سر پول

قصبات امرخ

مرکز (اوتکی)، بختگان، بیضأ، خازان، قلعه ناورک

3.بلوچ

قریه بلوچ هم یکی از قریه های ولسوالی زاری میباشد. که 3 کیلومتر از مرکز فاصله داشته، در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این کوه ها، دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه های سرد میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: حنفی

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: بلوچ و تاجیک

مساحت: 115 کیلومتر

نفوس: 25000 در سال 1397

اقلیم

دارائی آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز، و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

چشمه ها

دارائی چشمه های صاف، روان، در بهارسرد و در زمستان گرم را دارا میباشد.

کوه ها

این قریه دارائی کوه های بلند و سرسبز به ارتفاع 100 متری میباشد.

دره ها

دارائی دره های سرسبز، زیبا و جاری از آب های روان میباشد.

درختان

دارائی انواع درختان میباشد. مانند ارچه، پسته، سفیدار، بید وغیره

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی، لیسه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات

غله جات و سبزیجات میباشد.

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

بزرگان و شخصیت های بلوچ

وکیل محمد ابراهیم نماینده مردم در شورای ولایتی ، قوماندان ملامحمد سنگی و آمیرداد خواه می باشد.

جوانان کدر و ارشد

انجینر نقیب ، قاری صاحب نظر گل آمیر مکتب لیسه بلوچ، انجینر امرالدین دهاتی مدیر احصائیه ثبت واحوال نفوس ولسوالی، محمد حسین قانونی

3. عبدالگان

عبدالگان هم یکی از قریه های ولسوالی زاری میباشد. که4 کیلومتر از مرکز زاری فاصله داشته عبدالگان یکی از آبده های سابقه ولسوالی بوده که در قرون 5،6،7 از دوره های یفتلی ها سوانح تاریخی دارد. که در سال های (425 م) در تخارستان به تشکیل دولت پرداختند اصلاً جز قبایل سیستی ها بوده مشهورتر شان از همه زوالی ها میباشد. در آن زمان پادشاه یفتلی ها فتایلیو، مهرپور و بهمیمن بود. این قریه در سال 566 م مربوط مسیحی بود بالآخره دوره تاریخی آن دوره یفتلی ها میباشد. در

دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: شیعه

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: هزاره

مساحت: 75 کیلومترمربع

نفوس: 3000 در سال 1397

اقلیم

آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

دارائی انواع حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب قاطر وغیره...

طیور ها

طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز، و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان

این قریه دارائی درختان ارچه و پسته میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی، لیسه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات

غله جات میباشد.

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

بزرگان و شخصیت های عبدالگان در زمان فعلی

پیکار ، میر حسین قریدار و وفائی می باشد.

4. مغزار

مغزار هم یکی از قریه های ولسوالی زاری میباشد. که 6 کیلومتر از مرکز فاصله داشته در جنوب ولسوالی در پشت سر امرخ قرار دارد. که مربوط امرخ میباشد. در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه های صاف میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: اهل تشیع

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: هزاره

مساحت: 80 کیلومترمربع

نفوس: 10000 در سال 1397

اقلیم

دارائی آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

چشمه ها

این قریه دارائی چشمه های صاف، روان، در بهارسرد و در زمستان گرم میباشد.

کوه ها

این قریه دارائی کوه های بلند به ارتفاع 500 متری میباشد.

دره ها

دارائی دره های سرسبز و زیبا و جاری از آب های روان میباشد.

درختان

دارائی انواع درختان میباشد.

مانند: ارچه، چهارمغز،پسته، سفیدار و بید.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی، لیسه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات

غله جات، میوه جات و سبزیجات میباشد.

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی و زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

بزرگان و شخصیت های مغزار در زمان فعلی

صادیق قوماندان، حاجی عبدالعزیز، محسین و حاجی محمد حیدر

جوانان کدر و ارشد

استاد یوسف، سجادی، علی احمد میباشد.

6. الکه

الکه هم یکی از قریست که سابقه دار میباشد که قبلأ به فاصله 43 کیلومتری در شمال شرق مرکز علاقه داری درجه 3 بلخاب قرارداشت. مربوط ولسوالی سنچارک ولایت فعلی سرپلی که قبلآ مربوط ولایت جوزجان میشود بود. فعلأ مربوط ولسوالی زاری میباشد. یک منطقه کوهستانی بوده که از مرکز8 کیلومتر فاصله داشته مربوط قریه مغزار است. در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: شیعه

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: هزاره

مساحت: 50 کیلومترمربع

نفوس: 1200 در سال 1397

اقلیم

آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان

دارائی درختان بید، سفیدار و زردالو میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی و متوسطه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات

غله جات میباشد.

مانند: جو، گندم، جواری وغیره...

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

6. نگاری

نگاری هم یکی از قریه ولسوالی زاری میباشد. یک منطقه کوهستانی بوده که از مرکز شش ونیم کیلومتر فاصله داشته مربوط قریه مغزار است. در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این قریه کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب

های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: شیعه

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: هزاره

مساحت: 70 کیلومترمربع

نفوس: 800 در سال 1397

اقلیم

آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان

این قریه دارائی درختان بید، سفیدار و زردالو میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد، چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی و متوسطه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات

غله جات میباشد.

مانند: جو، جواری، گندم و ارزن می باشد.

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

8. خاکباتک

خاکباتک هم یکی از قریه ولسوالی زاری میباشد. یک منطقه کوهستانی بوده که از مرکز شش و نیم کیلومتر فاصله داشته مربوط قریه مغزار است. در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این قریه کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: شیعه

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: هزاره

مساحت: 40 کیلومترمربع

نفوس: 1500 در سال 1397

اقلیم

آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو، مرکب، قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز، و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان

دارائی درختان بید، سفیدار و زردالو میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی و متوسطه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات

غله جات میباشد.

مانند: جو، جواری و گندم

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

9. پشت گردنه

پشت گردنه هم یکی از قریه ولسوالی زاری میباشد. یک منطقه کوهستانی بوده که از مرکز شش ونیم کیلومتر فاصله داشته مربوط قریه مغزار است. در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار

مهم در لابلای این قریه کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند.

دین: اسلام

مذهب: شیعه

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: هزاره

مساحت: 45 کیلومترمربع

نفوس: 1300 در سال 1397

اقلیم

این قریه دارائی آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی زیادی میباشد.

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو، مرکب، قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان

دارائی درختان بید، سفیدار و زردالو میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی و متوسطه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات

غله جات میباشد.

مانند: جو، جواری و گندم

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

10. دره کلمه

دره کلمه هم یکی از قریه ولسوالی زاری میباشد. یک منطقه کوهستانی بوده که از مرکز 2 کیلومتر فاصله داشته مربوط قریه امرخ است.در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: حنفی

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: تاجیک

مساحت: 46 کیلومترمربع

نفوس: 1000 در سال 1397

اقلیم

آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب، قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان: دارائی درختان ارچه و پسته میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد، چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی و متوسطه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات

غله جات میباشد. **مانند:** جو، جواری و گندم

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

11. چهک

چهک هم یکی از قریه ولسوالی زاری میباشد. یک منطقه کوهستانی بوده که از مرکزکمتر از یک نیم کیلومتر فاصله داشته مربوط قریه امرخ است.در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این قریه کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب:حنفی

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: تاجیک

مساحت: 60 کیلومترمربع

نفوس: 2500 در سال 1397

اقلیم

آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان: دارائی درختان ارچه و پسته میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی و متوسطه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات: غله جات میباشد.

مانند: جو، جواری و گندم

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی و زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن شلوار، پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

12. سروازان

سروازان هم یکی از قریه ولسوالی زاری میباشد. یک منطقه کوهستانی بوده که از مرکز 2 کیلومتر فاصله داشته مربوط قریه امرخ است. در دامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای قریه این کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند .

دین: اسلام

مذهب: حنفی

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: تاجیک

مساحت: 20 کیلومترمربع

نفوس: 800 در سال 1397

اقلیم

آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا

حیوانات

در این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو ، مرکب، قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان: این قریه دارائی درختان ارچه و پسته میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن مردانه و زنانه، چاقو، کارد،چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی و متوسطه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات: غله جات میباشد.

مانند: جو، جواری و گندم

لباس ها

دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

13. میرزاکمر

میرزاکمر هم یکی از قریه ولسوالی زاری میباشد. یک منطقه کوهستانی بوده که از مرکز 4 کیلومتر فاصله داشته مربوط خود مرکز زاری است. دردامنه های این قریه کوه های بلند، زمین های زراعتی گسترده شده، ایلاق ها و روستا های بسیار مهم در لابلای این کوه ها و دره های سرسبز و فراوان از آب های روان و چشمه ها میباشد. که مردم آن ها به زراعت و دام پروری مشغول اند.

دین: اسلام

مذهب: حنفی

نژاد: سفید پوست و گندمی

ملیت: عرب و تاجیک

مساحت: 30 کیلومترمربع

نفوس: 900 در سال 1397

اقلیم

این قریه دارائی آب و هوای معتدل مناطق سرسبز و چمن زار های زیبا می باشد.

حیوانات

این قریه دارائی حیوانات اهلی و وحشی میباشد

حیوانات وحشی مانند: گرگ، روبا، گربه وغیره.

حیوانات اهلی مانند: گوسفند، گاو، مرکب، قاطر وغیره...

طیور ها

در این قریه طیوره های اهلی و وحشی زیاد وجود دارد.

طیور های وحشی مانند: زاغ، شاهین، عقاب، سایره، مینا، گنجشک، کبوتر، کبک، قاز و غیره

طیور اهلی مانند: مرغ، فیل مرغ

درختان: این قریه دارائی درختان ارچه و پسته میباشد.

صنایع دستی

مانند: قالین، گلیم، زین اسپ، قاقمه، خورجین، جوال، دستمال های گل دوزی، یخن های مردانه و زنانه، چاقو، کارد، چرمگری، دروازه و پنجره وغیره..

مکاتب

این قریه دارائی مکاتب دهاتی، ابتدائی و متوسطه میباشد.

مصروفیت مردم

زراعت و دهقانی، مالداری و دوکانداری میباشد.

صادرات: غله جات میباشد.

مانند: جو، جواری و گندم

لباس ها

این قریه دارائی انواع لباس های سنتی، زیباو فیشنی میباشد.

مانند: پیراهن تنبان، لنگی، پکول و کلاه

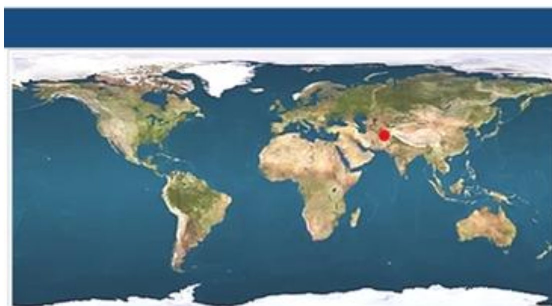
منابع و مأخذ

1- تاریخ اوستا
2- تاریخ الکامل
3- تاریخ خاورمیانه
4- جغرافیه قاموس افغانستان
5- تاریخ 1000 ده هزار ساله ایران
6- تاریخ همانجا
7- دانشنامه ایرانیکا
8- افغانستان درپنج قرن آخرنوشته میرمحمد صدیق فرهنگ
9- افغانستان در مسیر تاریخ نوشته میرمحمد غلام غبار
10 - ویکی پدیای انگیسی
11- وب گاه فارسی بی بی سی

بسم الله الرحمن الرحيم

جغرافیهٔ تاریخی زاری و امرخ

گردآورنده: استاد گل جان "هدفمند امرخی"

سال (1397)

سوانح گردآورنده

استاد گل جان "هدفمند امرخی" فرزند دُرمحمد در سال **1372** خورشیدی، در یک خانواده متدین در شهرستان باستانی قریه امرخ ولسوالی زاری ولایت بلخ کشور افغانستان چشم به جهان گشوده ام. آموزش های نخست و دوره دبیرستان را در لیسهٔ عالی امرخ سپری کرده ام. و در سال **1391** از این دبیرستان دوم نمره فارغ شدم.

پس از سپری آزمون پیش دانشگاهی (کانکور) در پایان همان سال، بنا بر علاقه مندی و گزینش، در آغاز سال **1392**، پا به پهنهٔ پرندین دیپارتمنت ریاضیات دانشکدهٔ تعلیم و تربیه دانشگاه سمنگان گذاشتم. پس از چهار سال آموزش و پویش! در پایان سال **1395** از این دانشکدهٔ نیز با نمره های عالی، گواهینامهٔ لیسانس را بدست آوردم. فعلاً به تعقیب دوره تحصیل ماستری می باشم.

از نوجوانی تا اینک با شوق و علاقه ای زیادی که دارم، گاهی وقت ها، دست به سُرایش شعر و نگارش هم می زنم. تا که بتوانم من بنده حقیر و درد آشنا وطن منحیث یک استادی مسئولیت بدوش وطن دستاور های علمی و معنوی در قبال تحصیل و تدریس ام برای هم وطنان گرامی ام داشته باشم. بناً برخی از نگارش هایم قرار ذیل اند: ادارهٔ و منجمنت از دید اسلام و روز، چرا مایان با توانائی خود باور نداریم علل و وقایهٔ آن چیست؟، جغرافیه تاریخی زاری و امرخ، بهترین داستان های تلخ و شیرین روز، ریاضی عمومی برای امروز و فردا، هندسه عمومی برای امروز و فردا،(انسان شدن و انسان شناسی از دید اسلام، چهره، حرکت و رنگ ها) ، ما چرا بی اخلاقیم اخلاق اسلامی چگونه است، اساسات ریاضی و هندسه و اثرک کوچک شعر به نام بهترین سروده های دل می باشد.

بزرگترین آرزویم، آرامش سراسری و آزادی راستین سر زمینم و آسوده گی مردم درد آشنا و سر بلندم، پیش رفت جوانان و نو جوانانی تحصیل کرده وطن عزیزی باستان ام می باشد.

1 - مغزی شما روشنی گروپی اندیشه های تان است. برای رهنمائی شما آن را با هر لهو لهب پر نکنید.

2 - بعضی فرصت ها برای انسان یگان وقت پیدا می شود اگر درست استفاده کرد پادشاه می شود و اگر درست استفاده نکرد باید تسلیم شود.

3 - قبل از برنده شدن در جنگ باید درعقل برنده شوید.

4 - احساس کن که در قلبت آشتی خلق شده است و نفرت در آن جا در جنگ است.

5 - رقیب ها که در زندگی تان زیاد شد. با عشق و محبت زندگی کرده با خنده بشوئید.

6 - بیاید تا در باره کسی صحبت کردن در باره خود باید صحبت کنیم تا زندگی خود را بسازیم.

جغرافیۀ تاریخی زاری و امرخ

استاد گل جان "هدفمند امرخی"

7 - در وادی زندگی پشت نکتۀ های ضعف دیگران نگردئید ببنید ابر در پراگنده گی خود خورشید قوی را پنهان می کند.

8 - همیشه متوجه خود باشید که فکرهای منفی همیشه عقل تان را اسیر می کند.

9 - قلم و شمشیر را همیشه دوست داشته باشید زیرا که سرزمین ها به شمشیر فتح می شود و اما به قلم اداره .

10 -در وادی زندگی تقلید از دیگران توهین به خود است.

11 -اگر قادر به بالا رفتن نیستی همانند باران به افتادن باش که از مهربانیت سبزه ها بالا رود.

<u>شناسنامهٔ کتاب:</u>

نام کتاب: جغرافیهٔ تاریخی زاری و امرخ

گردآورنده: استاد گل جان "هدفمند امرخی"

ناشر: انتشارت امید و گستان

شماره گان: 2000 جلد

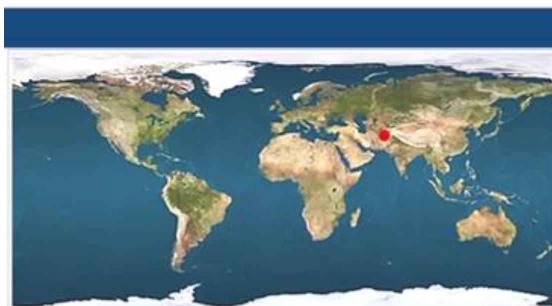
نوبت چاپ: نخست

سال چاپ: 1397 خورشیدی

جای چاپ: افغانستان مزارشریف چاپ خانهٔ مسلکی امید و گلستان

جغرافیهٔ تاریخی زاری و امرخ

گردآورنده: استاد گل جان "هدفمند امرخی"

سال (1397)

سوانح گردآورنده

استاد گل جان "هدفمند امرخی" فرزند دُرمحمد در سال 1372 خورشیدی، در یک خانواده متدین در شهرستان باستانی قریه امرخ ولسوالی زاری ولایت بلخ کشور افغانستان چشم به جهان گشوده ام. آموزش های نخست و دوره دبیرستان را در لیسهٔ عالی امرخ سپری کرده ام. و در سال 1391 از این دبیرستان دوم نمره فارغ شدم.

پس از سپری آزمون پیش دانشگاهی (کانکور) در پایان همان سال، بنا بر علاقه مندی و گزینش، در آغاز سال 1392، پا به پهنهٔ پرندین دیپارتمنت ریاضیات دانشکدهٔ تعلیم و تربیه دانشگاه سمنگان گذاشتم. پس از چهار سال آموزش و پویش! در پایان سال 1395 از این دانشکدهٔ نیز با نمره های عالی، گواهینامهٔ لیسانس را بدست آوردم. فعلاً به تعقیب دوره تحصیل ماستری می باشم.

از نوجوانی تا اینک با شوق و علاقه ای زیادی که دارم، گاهی وقت ها، دست به سُرایش شعر و نگارش هم می زنم. تا که بتوانم من بنده حقیر و درد آشنا وطن منحیث یک استادی مسئولیت بدوش وطن دستاور های علمی و معنوی در قبال تحصیل و تدریس ام برای هم وطنان گرامی ام داشته باشم. بناً برخی از نگارش هایم قرار ذیل اند: ادارهٔ و منجمنت از دید اسلام و روز، چرا مایان با توانائی خود باور نداریم علل و وقایهٔ آن چیست؟، جغرافیه تاریخی زاری و امرخ، بهترین داستان های تلخ و شیرین روز، ریاضی عمومی برای امروز و فردا، هندسه عمومی برای امروز و فردا،(انسان شدن و انسان شناسی از دید اسلام، چهره، حرکت و رنگ ها) ، ما چرا بی اخلاقیم اخلاق اسلامی چگونه است، اساسات ریاضی و هندسه و اثرک کوچک شعر به نام بهترین سروده های دل می باشد.

بزرگترین آرزویم، آرامش سراسری و آزادی راستین سر زمینم و آسوده گی مردم درد آشنا و سر بلندم، پیش رفت جوانان و نو جوانانی تحصیل کرده وطن عزیزی باستان ام می باشد.

الحمدلله و کفی وسلام علی عباده الذین اصطفی

هم وطنان عزیز و گرامی ام اسلام علیکم و رحمت الله و برکاته!

کتاب دست داشته شما کتابیست نهایت پر بها و دوست داشتنی که هر هم وطن عزیز ما به نام آن آشنا و به مطالعه آن زیاد علاقه مند است کتاب مذکور چون آینه شفاف و درخشان در مقابل دیدگاه انسان جلوگر می شود. و حقایق و وقایع مهمی تاریخی وطن عزیزمان را که در طول تاریخ رخ داده و گذشته را به ما می نمایاند. کتاب هذا کتابیست که حقایق را با اسناد معتبر و دقایق و دلایل واضع و روشن به بسیار فصاحت وبلاغت و شیرین کلامی بیان نموده که هر خواننده گرامی را مجذوب خود می گرداند. تاریخ پر شکوه وطن و سراسر کشمکش ها، وقایع و حادثات گاهی تلخ و گاهی شیرین بوده است. که باید هر فرد صاحب دانش به خصوص نسل جوان امروز ماکه مسؤلیت آینده وطن و سرنوشت مردم به دوش آن ها سپرده می شود. باید ضروری مطالعه نمائید تا به ذخیره دانش خود افزوده و در رأس مردم خود نقش مثبت داشته باشند.

شوق به یافتن و شناخت و کشف سر زمین های ناشناخته، دیر باز و کهن ترین ایام در نهاد بشر وجود داشته و اقوامی که بیش از دیگران به این مهم پرداخته اند. در طول تاریخ موفق تر بوده اند. قدرت های استعماری در راه تسلط به هر زمینی فراهم ساختن موجبات بهره برداری غیری مستقیم و تحت نفوس در آوردن هر نقطه ای، خود را ناگزیر ازآن می داند. که از تمام جهات، سرزمین و محیط مورد نظر خود را بشناسد و از کم و کیف آن آگاهی یابند. در نتیجه کوشش می کردند تا به تاریخ و گذشت آنها، و میراث های فرهنگی و فرهنگ و تمدن آن جامعه آشنائی پیدا کنند.

سر زمین کهن سال ما در حال حاضر از بیشتر جهات سر زمین تاریخی است تاثیرات محیط و خاک بیشتر از هر چیز در سر نوشت اجتماعی یک منطقه دخیل است. و خطوط اصلی سجایای اخلاقی، عرف، عادات و تمامی مظاهر زندگی مادی و معنوی وسیاسی انسان ها را در آن می توان یافت ناحیه مورد نظر ما با داشتن اجتماعی از کوه های بلند، دره های عمیق، رودخانه های سیلابی، تپه های سبز، جلگه های هموار و حاصل خیز ، منظره های را ایجاد نموده که تقریبآ با هیچ از یکی نقاط برابر نخواهد کرد.

من بنده حقیر زیاد کوشش نموده ام تا معلومات دقیق پیدا نموده و درج این کتاب نمائیم. اما افسوس که امروزه مشکلات زیادی دامن گیر مایان شده است. از جمله یکی نبود مطبعه ها که ما بتوانیم دستاورد های خود را به نشر برسانیم. و دیگر نا امنی های جامعه از یک طرف بلاخره صد ها مشکلات داریم در این کشور جنگ دیده خود.

در آخر از تمام خواننده گان معزز خواهشمندم که اگر کدام خطائی تایپی در این کتاب مانده باشد. من را مورد عفو خویش قرار بدهند. و به کمک الله منان در چاپ های بعدی اصلاح خواهم کرد.

فهرست مطالب